

Семенова К. Д.

к. е. н., доцент

Одеський національний економічний університет
(Україна)

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ І ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Одним з основних чинників розвитку економіки будь-якої країни виступає зростання продуктивності праці. У той же час основним стимулом зростання продуктивності праці є заробітна плата. Економічно доведено, що дані показники є взаємозалежними. Зростання продуктивності праці є передумовою підвищення її оплати, і навпаки, зростання рівня оплати праці є важливим мотиваційним чинником до підвищення продуктивності праці. Тому аналіз середньої заробітної плати і співвідношення темпів її зростання необхідно пов'язувати з темпами зростання продуктивності праці.

Аналіз тенденцій заробітної плати за наявності інфляції викликає особливий інтерес. У табл. 1 наведено динаміку показників заробітної плати та індексу споживчих цін в Україні за 2010-2017 рр.

Таблиця 1

Динаміка номінальної та реальної заробітної плати, індексу споживчих цін у 2010-2017 рр.

Рік	Номінальна заробітна плата		Реальна заробітна плата у % до попереднього року	Індекс споживчих цін, %
	грн.	у % до попереднього року		
2010	2 239	120,0	110,2	109,1
2011	2 633	117,6	108,7	104,6
2012	3 026	114,9	114,4	99,8
2013	3 265	107,9	108,2	100,5
2014	3480	106,0	93,5	124,9
2015	4195	120,5	79,8	143,3
2016	5183	123,6	109,0	113,9
2017	7104	137,1	119,1	114,4

Джерело: складено автором за даними [1]

Як свідчать дані табл. 1, середньомісячна номінальна заробітна плата штатного працівника підприємств, установ та організацій України у 2017 р. порівняно з 2010 р. зросла більш ніж у 3 рази (на 217,3%). У той же час реальна заробітна плата за аналізований період зросла на 30,2 %. Найбільше зростання і номінальної, і реальної заробітної плати відбулось у 2017 р.: на 37,1% і 19,1 % відповідно.

Аналізований період характеризувався також постійним зростанням споживчих цін (за виключенням 2012 р.), при цьому найбільше їх зростання відбулось у 2015 р. (на 43,3 %).

У табл. 2 наведено динаміку валового внутрішнього продукту (ВВП) і середньої продуктивності праці в Україні за 2010-2017 рр.

Таблиця 2

Динаміка валового внутрішнього продукту, кількості зайнятих і середньої продуктивності праці у 2010-2017 рр.

Рік	ВВП, млрд. грн.	Кількість зайнятих, тис. осіб	Продуктивність праці (ВВП у розрахунку на 1 зайнятого), тис. грн.
2010	1120,6	20266,0	55,3
2011	1302,1	20324,2	64,1
2012	1459,1	20354,3	71,7
2013	1522,7	20404,1	74,6
2014	1586,9	18073,3	87,8
2015	1988,5	16443,2	120,9
2016	2383,2	16276,9	146,4
2017	2982,9	16156,4	184,6

Джерело: складено автором за даними [1]

Як видно з табл. 2, за аналізований період рівень продуктивності праці в Україні зріс майже в 3,5 рази (на 233,8 %). При цьому в середньому щорічно він збільшувався на 12,9 % , а середня заробітна плата зростала щорічно на 11,7 %. Отже, аналізований період характеризувався перевищенням темпів зростання продуктивності праці над її оплатою, хоча це перевищення було і не таким значним.

Визначимо коефіцієнт випередження темпів зростання продуктивності праці і номінальної заробітної плати:

$$K_{\text{вип}} = \frac{3,338}{3,173} = 1,052$$

За результатами розрахунку можна зробити висновок, що у 2011-2017 рр. в Україні темпи зростання продуктивності праці випереджали темпи зростання заробітної плати на 5,2 %.

Отже, формально основний закон розширеного виробництва в нашій країні зберігається. Однак, враховуючи низьку вартість робочої сили, яка сформувалася в Україні протягом останніх років, економічно обґрунтованою, з нашої точки зору, була б політика, яка направлена на забезпечення випереджаючого зростання заробітної плати над продуктивністю праці. Звичайно, таке випередження повинно бути короточасним і враховувати оптимальне співвідношення оплати праці і валового внутрішнього продукту країни.

Література

1. Офіційна сторінка Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – [http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua).